

Na temelju Članka 13. stavak (5) Zakona o obrazovanju odraslih („Narodne novine Hercegovačko – neretvanske županije“, broj: 4/18), Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa Hercegovačko – neretvanske županije - kantona donosi

**STANDARDE I NORMATIVE
ZA OBRAZOVANJE ODRASLIH U
HERCEGOVAČKO – NERETVANSKOJ
ŽUPANIJI -KANTONU**

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(Predmet Standarda i normativa)

(1) Standardima i normativima za obrazovanje odraslih u Hercegovačko – neretvanskoj županiji-kantonu (u daljem tekstu: Standardi i normativi) se utvrđuju uvjeti za osnivanje organizatora obrazovanja odraslih, uvjeti za uvođenje programa obrazovanja odraslih, uvjeti za početak rada organizatora obrazovanja odraslih, tehnički i higijenski uvjeti prostora u kojem se obavlja djelatnost obrazovanja odraslih i kadrovski, prostorni i materijalni uvjeti za obavljanje djelatnosti obrazovanja odraslih.

(2) Standardi i normativi se utvrđuju sukladno specifičnostima obrazovanja odraslih, kao i realnim materijalnim mogućnostima Hercegovačko – neretvanske županije-kantona (u daljem tekstu Županija).

Članak 2.

(Svrhai cilj utvrđivanja Standarda i normativa)

(1) Cilj Standarda i normativa je da doprinesu stvaranju uvjeta da obrazovanje odraslih u Županiji, a time i u Bosni i Hercegovini, postigne što veću prepoznatljivost i međunarodnu konkurentnost.

(2) Cilj Standarda i normativa je također, da se ispune i drugi neophodni uvjeti za priznavanje

Članak 29.

(Natječaj za upis)

(1) Upis u program obrazovanja odraslih obavlja se na temelju natječaja, koji objavljuje organizator obrazovanja, a sukladno članku 34. Zakona o obrazovanju odraslih.

(2) Natječajem iz stavka (1) ovog članka utvrđuju se uvjeti i način upisa polaznika, rokovi upisa i početak nastave.

(3) Ustanova je dužna oglasiti uvjete i način upisa, rokove upisa i početak nastave.

(4) Upis polaznika u programe formalnog obrazovanja može se izvršiti i bez natječaja, a na temelju neposrednog sporazuma organizatora obrazovanja sa poslodavcem, u slučaju odgovora na potrebe tržišta rada.

(5) Uvjete upisa u neformalne programe obrazovanja određuje organizator obrazovanja, a upis se vrši putem oglašavanja ili na temelju neposrednog sporazuma između organizatora obrazovanja i zainteresiranih poslodavaca ili pojedinaca.

(6) Prilikom upisa u program obrazovanja odraslih ustanova je dužna, sukladno članku 35. Zakona, sa polaznikom sklopiti ugovor kojim se utvrđuju prava i obveze ustanove, oblik i trajanje obrazovanja, način završetka programa, te prava i obveze polaznika.

Članak 30.

(Broj polaznika u obrazovnoj grupi)

(1) U obrazovnoj grupi programa osnovnog obrazovanja odraslih može biti upisano najviše dvadeset (20) polaznika u javnim ustanovama.

(2) U osnovnom obrazovanju odraslih, obrazovna grupa organizira se od polaznika istog obrazovnog razdoblja (I/II/III razred; IV/V razred, VI/VII razred, VIII/IX razred), a prema potrebi obrazovna grupa može se organizirati od polaznika iz dvaju obrazovnih razdoblja.

(3) U obrazovnoj grupi programa srednjoškolskog obrazovanja mogu biti upisana najviše dvadesetčetiri (24) polaznika.

(4) U privatnim ustanovama za srednjoškolsko obrazovanje odraslih propisuje se samo gornja granica i ona je najviše dvadesetčetiri (24) polaznika.

(5) U srednjoškolskom obrazovanju odraslih obrazovna grupa se organizira od polaznika istog razreda odnosno istog razine, a izuzetno u obrazovnoj grupi mogu biti polaznici programa nekoliko srodnih zanimanja istog razreda, odnosno iste razine.

Članak 31.

(Postupak provođenja ispita)

(1) Ispiti za programe obrazovanja odraslih izvode se u: siječanjsko-veljačkom, travanjskom, lipanjskosrpanjskom i augustovskom ispitnom roku.

(2) Dužnost je ustanove da ogласи utvrđene ispitne rokove.

(3) Polaznik je dužan ispit prijaviti najmanje petnaest (15) dana prije ispitnog roka, dok je ustanova dužna polaznika informirati o rasporedu polaganja ispita najmanje osam (8) dana prije polaganja ispita.

(4) Predmetni ispiti se polažu pred predmetnim nastavnikom.

(5) U jednom ispitnom roku mogu se polagati ispiti iz jednog razreda, odnosno obrazovnog razdoblja.

(6) Polaznik ne može pristupiti polaganju ispita iz višeg razreda, odnosno obrazovnog razdoblja, ako nije uspješno završio prethodni razred odnosno obrazovno razdoblje.

(7) Polaznik koji je tri (3) puta neuspješno polagao ispit iz pojedinog predmeta upućuje se na polaganje ispita pred povjerenstvom kojeg imenuje stručno tijelo utvrđeno pravilima ustanove, o čemu se vodi zapisnik.

(8) Maturu, odnosno završni ispit, polaznici polažu sukladno odredbama propisa koji reguliraju djelatnost obrazovanja.

Članak 32.

Organizatori obrazovanja odraslih obvezni su nakon završetka upisa, a za svaki ispitni rok, dostaviti Ministarstvu broj upisanih polaznika, raspored i rokove polaganja ispita, a najkasnije osam (8) dana prije početka ispita.

IV. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 33.

(Početak primjene)

(1) Ovi Standardi i normativi se primjenjuju u potpunosti prilikom izgradnje novih objekata, odnosno registracije novih organizatora obrazovanja odraslih i odobravanja novih programa obrazovanja.

(2) Za postojeće organizatore obrazovanja odraslih registrirane sukladno prethodno važećim zakonskim propisima dostizanje utvrđenih standarda i normativa vrši se postepeno, i to:

a) Standardi u pogledu opreme i nastavnih sredstava će se provesti u roku od 3 godine od dana donošenja Standarda i normativa.

b) Prostorni standardi će se provesti u roku od 5 godina od dana donošenja Standarda i normativa.

kojem se nalazi umivaonik.

(2) Organizatori obrazovanja odraslih su dužni osigurati nesmetan pristup i komunikaciju osobama sa invaliditetom u unutrašnjem prostoru ustanove, nesmetan ulazak u ustanovu (pristup objektu, samostalna komunikacija u prostorima neophodnim za studij, odnosno rad i drugo), te poseban toalet.

(3) Druge prostorne zahtjeve i potrebnu opremu određuju obrazovni programi koje izvodi organizator obrazovanja odraslih.

(4) Prostor iz stavka (1) ovog Članka organizator obrazovanja odraslih mora imati u vlasništvu ili u zakupu.

Članak 24.

(Oprema učionica)

(1) Ovisno o namjeni učionice obvezno imaju:

a) učionica opće namjene ima odgovarajuće učioničke radne stolove sa stolicom za svakog polaznika,

b) specijalizirane učionice stručno-teorijske nastave za posebne oblike, metode i sadržaje nastavnog rada moraju imati odgovarajući učionički namještaj i nastavna sredstva sukladno zahtjevima programa obrazovanja za pojedine obrazovne sadržaje,

c) specijalizirana učionica za nastavu iz računarstva mora imati najmanje jedan umreženi računar po polazniku i jedan računar za nastavnika, s odgovarajućom i licenciranom programskom opremom u vlasništvu ustanove,

d) radionice, laboratorije i prostori za izvođenje praktične nastave moraju imati opremljena radna mjesta za polaznike sukladno programu obrazovanja za pojedine obrazovne sadržaje.

(2) Učionica mora biti opremljena audiosredstvima i videosredstvima, nepokretnom ili prenosivom pločom, platnom ili zidom za projekciju i drugim nastavnim sredstvima i pomagalicama, sukladno materijalnim uvjetima utvrđenim u programu obrazovanja za pojedine predmete i obrazovne sadržaje.

Članak 25.

(Realizacija praktične nastave izvan prostorija organizatora obrazovanja odraslih)

(1) Organizator obrazovanja odraslih može organizirati izvođenje stručne prakse, praktične nastave i vježbi u prostorima drugog pravnog lica, sa kojim mora zaključiti poseban ugovor o suradnji sa jasno definiranim obvezama i odgovornostima obje ugovorne strane.

(2) U slučaju iz stavka (1) ovog Članka pravno lice kod kojeg se organizira izvođenje praktične nastave mora imati zaposlenu osobu koja ima odgovarajući profil i stručnu spremu utvrđenu programom obrazovanja, pet godina radnog iskustva u struci poslije stjecanja odgovarajuće stručne spreme, te andragoške kompetencije.

(3) Pravna lica kod kojih se izvodi stručna praksa, praktična nastava i vježbe moraju imati radionice, laboratorije ili prostore za izvođenje praktične nastave koji su opremljeni potrebnim sredstvima sukladno programom obrazovanja određenog zanimanja.

Članak 26.

(Izvođenje programa kod drugih pravnih lica)

(1) Organizator obrazovanja odraslih može na zahtjev drugog pravnog lica za radnike tog pravnog lica organizirati izvođenje programa osposobljavanja ili usavršavanja za koje posjeduje važeće odobrenje Ministarstva prosvjete, znanosti, kulture i športa Hercegovačko – neretvanske županije- kantona (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) u prostorima i sa sredstvima tog pravnog lica.

(2) Organizator obrazovanja odraslih je dužan od Ministarstva pribaviti suglasnost za izvođenje programa iz stavka (1) ovoga Članka.

Članak 27.

(Andragoški zaposlenici)

(1) Andragoški zaposlenici moraju ispunjavati uvjete propisane Zakonom i programom obrazovanja, a koji ne smiju biti suprotni odredbama o potrebnom nivou obrazovanja iz propisa koji reguliraju djelatnost obrazovanja.

(2) Andragoški zaposlenici se andragoški usavršavaju prema programu koji donosi Zavod za školstvo i Pedagoški zavod.

Članak 28.

(Broj nastavnika i ostalog van nastavnog osoblja, nastavna norma nastavnika)

(1) Ustanova za obrazovanje odraslih mora imati u radnom odnosu nastavnika sa punim ili nepunim radnim vremenom potrebnim za realizaciju 1/3 nastave, a najmanje dva nastavnika.

(2) Ustanova za obrazovanje odraslih mora imati u radnom odnosu i ostalo nenastavno osoblje (ravnatelj, administrativno-financijski radnik) sa punim ili nepunim radnim vremenom u zavisnosti od potreba.

(3) Nastavna norma nastavnika po nastavnim predmetima ne može biti veća od 25 sati neposrednog obrazovnog rada.

redovito obrazovanje, bez obzira na oblik izvođenja nastave.

(2) Broj sati svakog pojedinog nastavnog predmeta programa prekvalifikacije ne može biti manji od 50 % od broja nastavnih sati propisanih nastavnim planom za redovito obrazovanje.

(3) Praktična nastava i vježbe izvode se u fondu sati propisanom nastavnim planom za redovito obrazovanje.

Članak 14.

(Fond sati programa za osposobljavanje i usavršavanje)

Izvođenje programa osposobljavanja ne može trajati kraće od 120 nastavnih sati, osim u slučajevima odgovora na hitne potrebe tržišta rada sukladno Zakonu.

III. STANDARDI I NORMATIVI

Članak 15.

(Obveza primjene propisa o građenju)

Odredbe propisa o građenju i drugim područjima važnim za rad i boravak u prostoru koji je namijenjen za obrazovanje, odgovarajuće se primjenjuju i na prostor, sredstva i opremu koju ustanova koristi za obrazovanje odraslih, osim ako ovim Standardima i normativima nije drugačije određeno.

Članak 16.

(Tehničko-higijenski standardi)

Poslovni prostori ustanove moraju zadovoljiti higijensko-tehničke standarde koji se odnose na osvjetljenje, osunčanost, prozračivanje, toplinsku zaštitu, zaštitu od buke, akustičnost prostorija za nastavu, grijanje i hlađenje, snabdijevanje vodom, odvodnju otpadnih voda, električne instalacije, instalacije računarske opreme i zaštitu od požara.

Članak 17.

(Osvjetljenje prostorija)

(1) Sve prostorije u kojima se održava obrazovni proces (u daljem tekstu: učionica) moraju imati prirodno osvjetljenje.

(2) Izvori umjetnog osvjetljenja u učionici moraju biti postavljeni tako da omoguće ravnomjerno prostiranje svjetlosti i da ne izazivaju neposredno blještanje.

Članak 18.

(Prozračivanje prostorija)

Svi prostori za rad i boravak moraju imati tehničke uvjete za prirodno prozračivanje.

Članak 19.

(Zaštita od buke)

Učionica mora biti zaštićena od buke, a istovremeno akustična kako bi bila omogućena razgovjetnost pri govoru i slušanju.

Članak 20.

(Grijanje i hlađenje)

Prostor ustanove mora biti ravnomjerno grijan ili hlađen.

Članak 21.

(Atestiranje instalacija)

Za sve instalacije (električne, toplotne, plinske, vodovodne i druge), uređaje i opremu ustanova mora imati ateste, sukladno posebnim propisima.

Članak 22.

(Rješenje o zadovoljavanju minimalnih tehničkih i higijenskih uvjeta)

Organizator obrazovanja odraslih je dužan od nadležnog organa uprave pribaviti konačno rješenje o zadovoljavanju minimalnih tehničkih i higijenskih uvjeta prostora u kojem će se izvoditi obrazovanje.

Članak 23.

(Prostorni standardi)

(1) Organizator obrazovanja odraslih mora imati najmanje:

- a) osigurani radni prostor po polazniku u učionici opće namjene od najmanje 2,5 m²,
- b) jednu učionicu opće namjene za skupnu nastavu za najmanje 10 polaznika u skupini,
- c) specijalizirane učionice stručno-teorijske nastave za posebne oblike, metode i sadržaje nastavnog rada utvrđene programom obrazovanja za pojedine obrazovne sadržaje, veličine od najmanje 3 m² po polazniku,
- d) posebnu specijaliziranu učionicu, ako izvodi programe obrazovanja odraslih za računarstvo, koja mora imati najmanje 3,5 m² površine po radnom mjestu (računaru),
- e) radionice, laboratorije i prostore za izvođenje praktične nastave po strukama za koje se polaznici obrazuju, sa osiguranim radnim prostorom od 5 m² po polazniku,
- f) prostor za individualni rad s polaznicima,
- g) prostorije za ravnatelja, nastavnike i administrativno-tehničko osoblje,
- h) prostoriju za arhivu,
- i) po jedan odvojeni sanitarni čvor za žene i muškarce s umivaonikom ili s predprostorom u

- e) Trajanje programa i trajanje programa po nastavnim predmetima/modulima i/ili nastavnim sadržajima (izraženo u nastavnim satima);
- f) Završetak programa i mogućnosti daljeg napredovanja i usavršavanja (horizontalna i vertikalna prohodnost);
- g) Školska ili stručna sprema ili zanimanje ili opis znanja, vještina i sposobnosti koje se stječu završetkom programa;
- h) Uvjeti za upis;
- i) Kadrovski, didaktički i prostorni uvjeti za realizaciju programa;
- j) Pedagoške i andragoške osnove sa naglaskom na didaktičko-metodičke zahtjeve za realizaciju programa;
- k) Praćenje, vrednovanje i evaluacija programa i postignuća.

Članak 8.

(Osnovno obrazovanje odraslih)

(1) Program osnovnog obrazovanja odraslih provodi se na temelju nastavnog plana i programa za osnovno obrazovanje odraslih kojeg donosi Ministarstvo i uz odgovarajuću primjenu odredbi propisa koji reguliraju tu oblast, ako Zakonom nije drugačije određeno.

(2) Polazniku koji program iz stavka (1) ovog članka upisuje radi nastavka obrazovanja stručno tijelo ustanove, na temelju priložene dokumentacije, odlukom utvrđuje dio programa koji je polaznik već uspješno završio i dio programa koji je još dužan da završi.

Članak 9.

(Srednjoškolsko obrazovanje odraslih)

(1) Programi obrazovanja odraslih na stjecanje srednje stručne spreme provode se na temelju programa propisanih za redovito srednjoškolsko obrazovanje i uz odgovarajuću primjenu odredbi propisa koji reguliraju tu oblast.

(2) Upis polaznika iz stavka (1) ovog članka vrši se sukladnouvjetima za upis koji su utvrđeni nastavnim planom i programom.

Članak 10.

(Programi prekvalifikacije)

(1) Programi prekvalifikacije provode se na temelju programa propisanih za redovito obrazovanje, za polaznike sa stečenom stručnom spremom za jedno zanimanje, radi stjecanja stručne spreme iste obrazovne razine za novo zanimanje, te za polaznike

sa stečenom srednjom školskom spremom radi stjecanja srednje stručne spreme.

(2) Programom prekvalifikacije u istom stručnom području utvrđuju se razlike stručnih predmeta između programa već stečenog zanimanja i stručnog programa za novo zanimanje.

(3) Programom prekvalifikacije iz jednog u drugo stručno područje, odnosno programom prekvalifikacije za polaznike sa stečenom srednjom školskom spremom radi stjecanja srednje stručne spreme utvrđuju se sve programske razlike.

Članak 11.

(Programi osposobljavanja i usavršavanja)

(1) Programima osposobljavanja vrši se osposobljavanje za uključivanje u rad nakon završene osnovne škole i stiče se teorijsko i praktično znanje potrebno za obavljanje jednostavnijih poslova, za obavljanje jednostavnih i manje složenih poslova određenog zanimanja.

(2) Program usavršavanja je svaki oblik obrazovanja, obuke, osposobljavanja i stjecanja kompetencija nakon završenog početnog obrazovanja ili tijekom radnog vijeka koje treba pomoći licu da poboljša ili aktuelizira svoja već stečena znanja i/ili kompetencije, da stekne nove kompetencije u pogledu profesionalnog napredovanja i da se lično i profesionalno usavršava.

(3) Programe osposobljavanja i usavršavanja donosi ustanova, a Ministarstvo odobrava.

Članak 12.

(Trajanje programa i organizacija nastave)

(1) Program osnovnog obrazovanja odraslih izvodi se u trajanju propisanom nastavnim planom i programom za osnovno obrazovanje odraslih.

(2) Programi za stjecanje srednje stručne spreme srednjoškolskog obrazovanja odraslih izvode se u trajanju koje je utvrđeno Zakonom.

(3) Nastavni sat teorijske i praktične nastave za srednjoškolsko obrazovanje u ustanovi traje 45 minuta, a nastavni sat praktične nastave izvan ustanove 60 minuta.

(4) Polaznik može tijekom dana da ima najviše 4 nastavna sata teorijske nastave.

Članak 13.

(Broj sati nastavnog predmeta)

(1) Broj sati svakog pojedinog nastavnog predmeta programa obrazovanja odraslih za stjecanje srednje školske spreme, srednje stručne spreme ili niže stručne spreme ne može biti manji od 50 % od broja nastavnih sati propisanih nastavnim planom za

diploma/kvalifikacija, odnosno da se omogući jednostavnije i uspješnije kompariranje sa odgovarajućim diplomama/kvalifikacijama u Evropii svijetu.

(3) Standardi i normativi treba da osiguraju kvalitet obrazovanja sa jedne strane, a sa druge strane ekonomsku održivost i isplativost.

Članak 3.

(Primjena Standarda i normativa)

(1) Pored Zakona o obrazovanju odraslih (u daljem tekstu: Zakon), Standardi i normativi su akt kojim se reguliraju uvjeti za osnivanje i početak rada novih organizatora obrazovanja odraslih i uvođenje programa obrazovanja odraslih.

(2) Organizatori obrazovanja odraslih djelatnost obavljaju sukladno Standardima i normativima kojima se standardizuju i normiraju prostor, oprema, kadrovi, nastavna sredstva i učila.

(3) Standardima i normativima se regulira rad postojećih organizatora obrazovanja odraslih.

(4) Standardi i normativi se, također, primjenjuju kod utvrđivanja uvjeta za početak rada i obavljanje djelatnosti organizatora obrazovanja odraslih sa sjedištem izvan Županije.

II. DJELATNOST OBRAZOVANJA ODRASLIH

Članak 4.

(Uvjeti za obavljanje djelatnosti obrazovanja odraslih)

Organizatori obrazovanja odraslih su dužni da osiguraju uvjete za obavljanje djelatnosti obrazovanja odraslih sukladno Zakonu, i to:

- da organiziraju i realiziraju teorijsku i praktičnu nastavu sukladno programu obrazovanja odraslih,
- da raspolažu odgovarajućim prostornim i materijalno-tehničkim resursima primjerenim prirodi programa,
- da raspolažu odgovarajućim ljudskim resursima (nastavno i nenastavno osoblje)
- da rad sa polaznicima bude sukladan standardima i normativima, pri čemu se realizuje utvrđeni obim aktivnosti putem redovite nastave, konsultativno- inštruktivne nastave, praktičnog rada, i ostalih oblika rada, au okviru predviđenih sati iz programa obrazovanja odraslih, odnosno u okviru 40-satne radne sedmice nastavnika i vannastavnog osoblja.

Članak 5.

(Nastavni proces kod organizatora obrazovanja odraslih)

(1) Nastavni proces kod organizatora obrazovanja odraslih predstavlja organizovanu aktivnost nastavnika, saradnika i polaznika, usmjerenu na njegovu realizaciju.

(2) Organizatori obrazovanja odraslih su obvezni da osiguraju stručan nastavni kadar za izvođenje nastavnog procesa i drugo vannastavno osoblje za podršku nastavnom procesu.

(3) Standardi izvođenja programa obrazovanja odraslih su sastavni dio Standarda i normativa.

III. STANDARDI ZA IZVOĐENJE PROGRAMA OBRAZOVANJA ODRASLIH

Članak 6.

(Programi formalnog obrazovanja odraslih)

Programi za formalno obrazovanje odraslih za koje se ovim standardima i normativima utvrđuju standardi izvođenja su:

- osnovno obrazovanje odraslih;
- program za stjecanje srednje stručne spreme;
- program za stjecanje prvog zanimanja;
- program prekvalifikacije;
- program dokvalifikacije;
- program osposobljavanja i usavršavanja.

Članak 7.

(Obvezni dijelovi programa za obrazovanje odraslih)

(1) Programe iz članka 12. ovih Standarda i normativa donosi Ministarstvo, na prijedlog organizatora obrazovanja odraslih i drugih zainteresiranih subjekata koji se bave obrazovanjem odraslih sukladno članku 23. Zakona o obrazovanju odraslih Hercegovačko-neretvanske županije - kantona.

(2) Programi za obrazovanje odraslih moraju biti prilagođeni dobi, iskustvu, stečenom obrazovanju, vještinama i sposobnostima polaznika.

(3) Programi obrazovanja odraslih moraju biti prilagođeni odraslim sa posebnim obrazovnim potrebama (odrasli sa poteškoćama u učenju i drugim teškoćama uzrokovanim emocionalnim, socijalnim, jezičkim i kulturološkim preprekama, te odrasli sa invaliditetom).

(4) Obvezni dijelovi programa obrazovanja odraslih su:

- Naziv programa;
- Nastavni sadržaj;
- Način i oblik izvođenja programa;
- Način provjere;

Članak 34.

(Nadzor)

Nadzor nad primjenom odredbi Standarda i normative vrši inspekcija za obrazovanje.

Članak 35.

(Stupanje na snagu)

Ovi standardi i normativi stupaju na snagu danom donošenja i objavit će se u „Narodnim novinama Hercegovačko – neretvanske županije“.

Bosna i Hercegovina

Federacija Bosne i Hercegovine

HERCEGOVAČKO – NERETVANSKA

ŽUPANIJA-KANTON

Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa

Broj: 05-01-02 427/19

Mostar, 14.02.2019. godine

MINISTAR

dr.sc. Rašid Hadžović, v.r.